

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.25
la Hotărîrea Consiliului INJ
nr.1/3 din 30 ianuarie 2015*

CURRICULUM la disciplina

„TACTICA CRIMINALISTICĂ”

(candidații la funcția de procuror)

AUTOR:
Veaceslav DIDÂC,
*director executiv adjunct al
Institutului Național al Justiției*

AVIZAT

Mariana PITIC, șef al Direcției instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2015

I. PRELIMINARII

Conceptul modern despre un specialist în domeniul jurisprudenței, în special despre un procuror, include cunoașterea obligatorie a criminalisticii, a științei care studiază, elaborează și folosește metode și mijloace tehnico-științifice, procedee tactice și metode destinate descoperirii și cercetării infracțiunilor, identificării făptuitorilor și prevenirii faptelor antisociale.

Candidații la funcția de procuror – audienți la Institutul Național al Justiției – au studiat anterior la facultate această disciplină, acumulând cunoștințe și unele deprinderi practice de administrare a probelor, efectuare a unor activități de urmărire penală, organizare și planificare a investigării infracțiunilor. Însă, având în vedere specificul activității procurorului, atribuțiile lui de conducere a urmăririi penale efectuate de ofițeri de urmărire penală, în unele cazuri – de efectuare nemijlocită a urmăririi penale, este foarte important ca el să cunoască mai profund și la un nivel mai înalt tactica criminalistică – una dintre cele trei părți principale ale criminalistici – care cuprinde întregul sistem de reguli și procedee științifice prin care se asigură efectuarea planificată, organizată, operativă și oportună a tuturor activităților și acțiunilor specifice urmăririi penale: cercetarea la fața locului, percheziția, ridicarea de obiecte și înscrisuri, audierea bănuitului, învinuitului, audierea martorului, a părții vătămate, experimentul, reconstituirea faptei ș.a.

La elaborarea curriculumului s-a acordat atenție sporită atât ideii de acumulare a cunoștințelor teoretice temeinice privind aceste reguli și procedee tactice, cât și celei de formare a abilităților tipice domeniului de activitate, precum și a capacității procurorului de a transfera cunoștințele teoretice și practice în activitatea practică.

Studiul disciplinei este orientat spre însușirea de către audienți – viitorii procurori – a cunoștințelor teoretice, recomandărilor științifice și deprinderilor practice, a celor mai eficiente metode și procedee, aplicate în prevenirea și combaterea infracțiunilor, aplicarea lor practică în procesul efectuării acțiunilor de urmărire penală, organizarea investigațiilor în cauzele penale, descoperirea și investigarea anumitor categorii de infracțiuni.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei audientul va obține următoarele competențe:

- Să poată identifica principiile de bază, sarcinile și scopul tacticii criminalistice.
- Să poată determina rolul tacticii criminalistice în prevenirea și combaterea infracțiunilor.
- Să dețină cunoștințe și abilități practice de elaborare și verificare a versiunilor de urmărire penală.
- Să posede abilități practice de planificare a urmăririi penale.
- Să dețină abilități de utilizare a procedeele tactice, combinațiilor și operațiunilor tactice.
- Să dețină cunoștințe și abilități practice privind tactica efectuării acțiunilor de urmărire penală concrete.
- Să cunoască regulile tactice aplicate în dispunerea constatarilor tehnico-științifice și medico-legale și a expertizelor.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei audientul va fi capabil să:

- elaboreze și să verifice versiunile criminalistice, să organizeze, să planifice judicios și să efectueze corect, din punct de vedere tactic, acțiunile de urmărire penală;
- aplice în practică metodele și procedeele tactice criminalistice;
- utilizeze în mod efectiv informația obținută în cadrul efectuării cercetării la fața locului și a altor acțiuni de urmărire penală, pentru a stabili modul de săvârșire a infracțiunii, făptuitorul și a dovedi faptul participării lui la comiterea infracțiunii;

- formuleze întrebările, răspunsul la care urmează a fi dat în procesul efectuării constatărilor tehnico-științifice, medico-legale și a expertizei judiciare;
- dea apreciere probelor obținute în rezultatul efectuării acțiunilor de urmărire penală și să le utilizeze în procesul investigării;
- ia decizii optime în situații problematice;
- acorde ajutorul necesar ofițerului de urmărire penală la planificarea și efectuarea corectă, din punct de vedere tactic, a acțiunilor de urmărire penală.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Tactica criminalistică	Veaceslav Didăc Mihail Căpătici	II	54	18	36	examen

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore practice
1.	Considerații generale privind tactica criminalistică	2	2
2.	Planificarea urmăririi penale. Rolul versiunii în planificare.	2	4
3.	Tactica cercetării la fața locului și examinării corporale	2	4
4.	Particularitățile tactice ale audierii martorului și părții vătămate, a confruntării	2	4
5.	Tactica audierii bănuیتului și învinuitului	2	2
6.	Tactica prezentării spre recunoaștere	2	6
7.	Tactica efectuării percheziției și a ridicării de obiecte și documente.	2	4
8.	Tactica efectuării experimentului. Tactica efectuării reconstituirii. Tactica verificării declarațiilor la locul infracțiunii.	2	6
9.	Elemente de tactică criminalistică privind procedura de efectuare a constatărilor tehnico – științifice, medico – legale și a expertizei. Colectarea mostrelor pentru cercetarea comparativă.	2	4
TOTAL		18	36

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice Resurse logistice	Lucrul individual
<i>Tema 1. Condiții generale privind tactica criminalistică</i>		
<i>Ore de curs</i> 1. Noțiunea, obiectul și principiile tacticii criminalistice. 2. Părțile componente ale tacticii criminalistice.	Curs-prelegere Proiector/laptop	<i>Ore de curs</i> Brainstorming. Problematizare.

5. Tactica prezentării spre recunoaștere a persoanei după fotografia acesteia. 6. Particularitățile tactice privind prezentarea spre recunoaștere a obiectelor. 7. Reguli tactice aplicate în cadrul prezentării spre recunoaștere a cadavrelor sau a unor părți ale lui, a obiectelor de anticariat, precum și a altor obiecte pentru care este imposibil de a alege și prezenta analogul. 8. Verificarea și aprecierea rezultatelor prezentării spre recunoaștere.		
Tema 7. Tactica efectuării percheziției și a ridicării de obiecte și documente.		
<i>Ore de curs</i> 1. Noțiunea, importanța și reglementarea procesuală a percheziției. 2. Pregătirea în vederea efectuării percheziției. 3. Procedee tactice folosite la efectuarea percheziției. 4. Reguli tactice folosite la ridicarea de obiecte și documente. 5. Fixarea rezultatelor percheziției și a ridicării de obiecte și documente.	Curs-prelegere Proiector/laptop	<i>Ore de curs</i> Lectura surselor din Lista bibliografică
<i>Ore practice</i> 1. Noțiunea, importanța, scopul și felurile percheziției. 2. Aspecte de ordin psihologic ce țin de efectuarea percheziției și comportamentul persoanelor implicate. 3. Pregătirea în vederea efectuării percheziției. 4. Reguli tactice privind efectuarea percheziției domiciliare. 5. Elemente tactice aplicate în procesul efectuării percheziției corporale. 6. Particularități ale desfășurării unor categorii de percheziție (la locul unde își desfășoară activitatea o persoană juridică, în locuri publice, în locuri deschise, percheziția repetată, percheziția sistemelor informatice). 7. Fixarea rezultatelor percheziției. 8. Reguli tactice aplicate la efectuarea ridicării de obiecte și documente propriu-zise. Specificul ridicării corespondenței sechestrare. 9. Procesul – verbal al ridicării de obiecte și documente.	Seminare Studiu de caz Simularea acțiunii procesuale Tabla flipchart	<i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor Pregătirea temelor pentru activități practice
Tema 8. Tactica efectuării experimentului. Tactica efectuării reconstituirii. Tactica verificării declarațiilor la locul infracțiunii.		
<i>Ore de curs</i> 1. Noțiunea, esența și scopul experimentului, reconstituirii faptei și a verificării declarațiilor la locul infracțiunii. 2. Reguli tactice generale aplicate la efectuarea	Curs-prelegere Tabla flipchart	<i>Ore de curs</i> Lectura surselor din Lista bibliografică

experimentului - Regulile tactice aplicate la efectuarea reconstituirii faptei. - Regulile tactice aplicate în procesul verificării declarațiilor la locul infracțiunii. - Fixarea rezultatelor experimentului, reconstituirii faptei și a verificării declarațiilor la locul infracțiunii. <i>Ore practice</i> - Noțiunea, esența și importanța experimentului în descoperirea și investigarea infracțiunilor. - Pregătirea în vederea efectuării experimentului. - Rolul specialistului în planificarea acestei acțiuni de urmărire penală, alegerea mijloacelor de fixare a modului de desfășurare și a rezultatelor obținute. - Reguli tactice generale aplicate la efectuarea experimentului. - Fixarea, aprecierea și folosirea rezultatelor experimentului în procesul de probațiune. - Reglementarea reconstituirii în legislația procesual penală. Importanța reconstituirii. Dispunerea și organizarea reconstituirii. - Măsuri preliminare reconstituirii. - Regulile tactice aplicate la efectuarea acestei acțiuni de urmărire penală. - Fixarea desfășurării și a rezultatelor reconstituirii. Aplicarea mijloacelor tehnice (înregistrarea video și fotografierea), folosirea ajutorului specialiștilor. - Aprecierea și utilizarea rezultatelor reconstituirii faptei. - Noțiunea, și importanța verificării la locul infracțiunii a declarațiilor martorilor, victimei infracțiunii, bănuțitului și învinutului. - Deosebirea acestei acțiuni procesuale de experiment și reconstituirea faptei. - Pregătirea în vederea efectuării verificării declarațiilor la locul infracțiunii. - Regulile tactice aplicate în procesul verificării declarațiilor la locul infracțiunii. - Fixarea rezultatelor verificării declarațiilor la locul infracțiunii.	Seminare Studiu de caz Simularea acțiunii procesuale	<i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor Pregătirea temelor pentru activități practice
<i>Tema 9. Elemente de tactică criminalistică privind procedura de efectuare a constatărilor tehnico – științifice, medico – legale și a expertizei. Colectarea mostrelor pentru cercetarea comparativă.</i>		
<i>Ore de curs</i> - Noțiuni generale despre constatare tehnico științifică,medico-legală și expertiza judiciară. - Pregătirea în vederea dispunerii constatării tehnico – științifice, medico – legale sau a expertizei criminalistice. - Regulile generale și speciale ce trebuie respectate la dispunerea constatărilor tehnico – științifice,	Curs-prelegere Proiector/laptop	<i>Ore de curs</i> Brainstorming. Lectura surselor din Lista bibliografică

medico – legale și a expertizelor. 4. Asemănări și deosebiri între constatarea tehnico științifică,medico-legală și expertiză. 5. Elemente tactice în aprecierea și valorificarea concluziilor expertizei și ale constatării tehnico – științifice, medico – legale. <i>Ore practice</i> 1. Noțiunea, obiectul și condițiile efectuării constatărilor tehnico – științifice și medico – legale. 2. Pregătirea în vederea dispunerii constatării tehnico – științifice și medico – legale. 3. Reguli tactice aplicate în dispunerea constatarilor tehnico-științifice și medico-legale. 4. Caracterul, funcțiile și scopul expertizelor judiciare. 5. Condițiile, valoarea probatorie și clasificarea expertizelor. 6. Pregătirea în vederea dispunerii expertizei. 7. Reguli tactice aplicate în dispunerea expertizelor criminalistice. 8. Verificarea și folosirea concluziilor expertizei și ale constatării tehnico – științifice, medico – legale. 9. Noțiunea și felurile mostrelor. 10. Temeiurile de colectare a mostrelor, modul de colectare.	Seminare Studiu de caz Tabla flipchart	<i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor Pregătirea temelor pentru activități practice
---	---	--

VII. EVALUAREA

Evaluarea se va efectua continuu și la final.

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- participarea audienților în cadrul orelor de curs și a celor practice;
- realizarea activităților individuale;
- studii de caz;
- susținerea unor testări.

B. Evaluarea finală se va efectua sub forma unui examen scris la finele semestrului de studio, prin răspunsuri la întrebările tip sinteză, care să acopere materia studiată și prin soluționarea spețelor.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte legislative și normative:

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994 (cu modificările și completările ulterioare).
2. Codul de procedură penală al Republicii Moldova din 14.03. 2003 (cu modificările și completările ulterioare).
3. Legea privind activitatea specială de investigații, nr.59 din 29.03.2012.
4. Legea privind statutul ofițerului de urmărire penală, nr.333-XVI din 10.11. 2006.

Literatură didactică și științifică:

1. Aionîtoaie C., Sandu I.E. (coordonatori), Bercheșan V., Butoi T., Marcu I., Pălănceanu E., Pletea C., Stancu Em. *Tratat de tactică criminalistică*. - Craiova: Carpați, 1992.

2. Bercheșan Vasile. *Cercetarea penală (Criminalistica – teorie și practică). Îndrumar complet de cercetare penală*. - București: ICAR, 2002.
3. Budeci A., Chintea S., Misail-Nichitin D., Didâc V. *Audierea copiilor victime-martori ai exploatării sexuale comerciale (îndrumar practic)*. - Chișinău, 2011.
4. Ceacanica Dumitru. *Importanța cunoașterii elementelor de diferențiere dintre reconstituire și experimentul judiciar*// Probleme de criminalistică și criminologie, supliment al Buletinului intern, editat de Procuratura României și Ministerul Justiției, 1981, nr.4.
5. Ciopraga Aurel. *Criminalistica. Tratat de tactică*. - Iași: Gama, 1996.
6. Doraș Simion. *Criminalistica*. – Chișinău, 2011.
7. *Ghidul procurorului criminalist (în trei volume)*. - Timișoara: Helicon, 1994.
8. Golubenco Gheorghe. *Criminalistica: obiect, sistem, istorie*. – Chișinău, 2008.
9. Stancu Emilian. *Tratat de Criminalistică*. - București: Universul Juridic, 2002.
10. Stancu Emilian. *Reglementarea reconstituirii în legislația penală actuală. Posibilitatea efectuării experimentului judiciar* // Ghidul procurorului criminalist.- Timișoara, 1995.
11. *Tactica criminalistică; Activitatea operativă de investigații: (pentru uzul audiențelor)*/Veaceslav Didâc, Mihail Căpățici, Valeriu Cușnir, Victor Moraru; coord.principal: Elena Muraru; - Chișinău: ELAN POLIGRAF S.R.L., 2009- (Seria: Suporturi de curs).- Cartea a 10-a.
12. Oltean Ion Gabriel. *Reguli tactice ce guvernează desfășurarea cercetării la fața locului, în investigarea criminalistică a locului faptei*. – București, 2004.
13. Păună N. *Expertiza complexă, mijloc eficient de probă în procesul penal* // Buletin de Criminologie și de Criminalistică, 1993, nr. 1-2.
14. Poiană Ion. *Procedee tactice de ascultare a învinutului care inițial nu își recunoaște vinovăția*// Buletin de Criminologie și de Criminalistică. 1995, Nr. 1.
15. Арцишевский Г.В. *Выдвижение и проверка следственных версий*. - Москва, 1978.
16. Брусницын Л. *Опознание в условиях, исключающих наблюдение опознаваемым опознающего* // Уголовный процесс, 2005, № 2.
17. Быховский И.Е., Корниенко Н.А. *Проверка показаний на месте*. - Ленинград, 1987.
18. Васильев А.Н., Корнеева Л.М. *Тактика допроса при расследовании преступлений*. - Москва, 1970.
19. Гапанович Н.Н. *Опознание в следственной и судебной практике*. - Минск, 1978.
20. Гордон Э.С., Кравец С.П. *Осмотр места происшествия*. - Ижевск, 1993.
21. Глазырин Ф.В., Кругликов А.П. *Следственный эксперимент*. - Волгоград, 1981.
22. Дулов А.В., Нестеренко П.Д. *Тактика следственных действий*. - Минск, 1971.
23. Жбанков В.А. *Образцы для сравнительного исследования*. - Москва, 1992.
24. Каневский Л. *Организация расследования и тактика следственных действий по делам несовершеннолетних*. - Уфа, 1978.
25. Кертэс Имре. *Тактика и психологические основы допроса*. - Москва, 1965.
26. Ларин А.М. *Расследование по уголовному делу. Планирование, организация*. – Москва, 1970.
27. Питерцев С.К., Степанов А.А. *Тактические приемы допроса*. - Спб, 1994.
28. Поташник Д.П. *Криминалистическая тактика*. - Москва, 1998.
29. Тыщенко П.П. *Тактика и психологические основы допроса (опроса): Учебное пособие*. - Москва, 1998.
30. Хамзин Р. Р. Михайлов О. Ю. *Проверка показаний на месте и ее отличие от следственных действий* // Следователь, 1998, № 5.